

**DAVLAT XIZMATLARI MARKAZLARINING TASHKIL ETILISHI VA
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOLIGA XIZMAT KO'RSATISH
TIZIMIDAGI TARIXIY BURILISH**

Mamanarov Xaitmurat

Termiz davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya

Tezisdan 2017-2025-yillarda Davlat xizmatlari markazlarining tashkil etilishi Surxondaryo viloyatida aholiga huquqiy va ma'muriy xizmat ko'rsatish tizimidagi tarixiy burilish sifatida tahlil qilinadi. Davlat xizmatlari markazlari avvalgi idoraviy, tarqoq va ko'p bosqichli xizmat modelidan fuqaro uchun qulay, yagona nuqtadan xizmat ko'rsatish modeliga o'tish jarayoni sifatida talqin etiladi. Surxondaryo viloyatining demografik o'sishi, qishloq aholisi ulushi va tumanlar geografiyasi mazkur islohotning hududiy ahamiyatini kuchaytirgan.

Kalit so'zlar

Davlat xizmatlari markazi, yagona darcha, PF-5278, PQ-3430, Surxondaryo viloyati, davlat xizmatlari, aholiga yaqinlik, ma'muriy islohot.

Kirish

2017-yildan keyingi davr O'zbekiston adliya tizimida davlat xizmatlarini fuqaroga yaqinlashtirish va byurokratik to'siqlarni qisqartirish davri bo'ldi. Davlat xizmatlari markazlarining tashkil etilishi bu jarayonning eng aniq institutsional ifodasidir. Bu islohotning mohiyati shundan iboratki, fuqaro bir necha idora o'rtasida yurmasligi, hujjatlar esa idoralararo tartibda harakatlanishi kerak edi.

Surxondaryo viloyatida mazkur islohotning ahamiyati respublikaning ayrim markaziy hududlariga nisbatan yanada yuqori. 2025-yil 1-yanvar holatiga viloyat aholisi 2 945 512 kishini tashkil etgani, aholi zichligi va demografik o'sish xizmatlarga bosimni kuchaytirganini ko'rsatadi. Bunday sharoitda davlat xizmatlari markazlari nafaqat ma'muriy qulaylik, balki ijtimoiy tenglik va huquqiy xizmatdan foydalanish imkoniyatini kengaytiruvchi institut sifatida qaralishi kerak.

Asosiy qism

2017-yil 12-dekabrda PF-5278-son Farmon aholiga davlat xizmatlari ko'rsatishning milliy tizimini tubdan isloh qilishga qaratildi. Ushbu hujjat davlat xizmatlarini tarqoq idoraviy modeldan yagona markazlashgan xizmat modeliga o'tkazishning siyosiy-huquqiy asosini yaratdi. Shu kunning o'zida qabul qilingan PQ-3430-son qaror esa

Adliya vazirligi huzuridagi Davlat xizmatlari agentligi faoliyatini tashkil etish bo'yicha tashkiliy asoslarni belgiladi. Natijada adliya organlari aholiga xizmat ko'rsatish tizimining bevosita koordinatori sifatida yangi bosqichga chiqdi.

Davlat xizmatlari markazlari Surxondaryo viloyatida avvalgi amaliyotdagi bir nechta muammoga javob bo'ldi. Birinchi muammo - idoralararo yurish-turishning ko'pligi. Fuqaro bir xizmatni olish uchun hokimlik, soliq, kadastr, bank, FHDYo yoki boshqa idoralar o'rtasida qatnashga majbur bo'lgan. Ikkinchi muammo - xizmat muddatlari va tartibining yetarli darajada shaffof emasligi. Uchinchi muammo - qishloq va chekka hudud aholisi uchun markaziy idoralarga yetib borish xarajatining yuqoriligi. Davlat xizmatlari markazlari shu muammolarni kamaytirishga qaratilgan institutsional yechim bo'ldi.

Surxondaryo viloyatida bu tizimning samaradorligi faqat markazlarning mavjudligi bilan o'lchanmaydi. Muhim mezonlar quyidagilardan iborat: xizmatlar soni, murojaatlarni ko'rib chiqish tezligi, elektron navbat sifati, xodimlarning huquqiy malakasi, nogironligi bo'lgan shaxslar uchun sharoit, chekka qishloqlarga mobil xizmatlar, aholining xizmat tartibidan xabardorligi va murojaat natijalaridan qoniqish darajasi. Agar tadqiqot bu mezonlarni o'lchamasa, Davlat xizmatlari markazlari haqida aytilgan fikrlar deklarativ bo'lib qoladi.

2022-yil 20-apreldagi PF-113-son Farmon davlat xizmatlari ko'rsatish tizimini 2022-2026-yillarda modernizatsiya qilish va jadal rivojlantirish strategiyasini belgiladi. Bu hujjat xizmatlarni raqamlashtirish, byurokratik talablarni qisqartirish, identifikatsiya tizimlarini soddalashtirish va xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish kabi masalalarni kun tartibiga olib chiqdi. Surxondaryo sharoitida ushbu strategiya ayniqsa mobil xizmatlar, tumanlararo masofa va raqamli savodxonlik muammolari bilan bog'liq holda muhimdir.

Davlat xizmatlari markazlarining tarixiy ahamiyati shundaki, ular adliya organlarining an'anaviy nazorat va ro'yxatga olish funksiyasini fuqaroga bevosita xizmat ko'rsatish madaniyati bilan bog'ladi. Endi adliya tizimi aholining huquqiy ehtiyojini idora ichidan emas, xizmat olish jarayonining o'zidan ko'ra boshladi. Bu esa adliya organlarining institutsional identifikatsiyasini o'zgartirdi: ular nafaqat qonuniylikni nazorat qiluvchi, balki huquqiy xizmat sifatini boshqaruvchi tizimga aylandi.

Xulosa

Davlat xizmatlari markazlarining tashkil etilishi Surxondaryo viloyatida aholiga huquqiy va ma'muriy xizmat ko'rsatish tizimida tarixiy burilish yasadi. Bu burilishning mazmuni xizmatni markazlashtirish, idoraviy tarqoqlikni kamaytirish, fuqaroga yaqinlik va jarayon shaffofligini oshirishda namoyon bo'ldi.

Mavzuni professor darajasida asoslash uchun har bir tuman-shahar Davlat xizmatlari markazi bo'yicha xizmatlar soni, murojaatlar hajmi, xizmat muddati, rad etilgan arizalar, mobil xizmatlar va aholi qoniqishi statistikasi kiritilishi shart. Aks holda islohot faqat normativ hujjatlar tilida bayon etilgan bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-dekabrda PF-5278-son "Aholiga davlat xizmatlari ko'rsatishning milliy tizimini tubdan isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-dekabrda PQ-3430-son "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Davlat xizmatlari agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi Qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-aprelda PF-113-son "Davlat xizmatlari ko'rsatishni soddalashtirish, byurokratik to'siqlarni qisqartirish hamda davlat xizmatlari ko'rsatish milliy tizimini rivojlantirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-aprelda PF-5415-son "Davlat huquqiy siyosatini amalga oshirishda adliya organlari va muassasalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
5. Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasi. "Surxondaryoda qancha aholi borligini bilasizmi?", 2025-yil 29-yanvar.
6. O'zbekiston Respublikasi Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali materiallari.